

Възможности за българските участници в

Европейската схема за търговия с квоти на CO₂

Приемането на България в Европейския съюз има голямо въздействие върху индустрията и енергийния сектор на гържавата. Това въздействие е основно повлияно от различните европейски директиви, които трябва да бъдат въведени в България. Вследствие на една от тези директиви, 2003/87/ЕС, в България от 1 януари 2007 г. влезе в сила Европейската схема за търговия (ЕСТ) на квоти на въглероден диоксид. Това е механизъм, който се прилага за инсталации, отделящи въглероден диоксид (CO₂), имащи инсталирана топлинна мощност над 20 MW.

Българското правителство вече разработи националните планове за разпределение на квоти (НПРК) за периодите 2007 и 2008 - 2012. Тези два НПРК в момента са в процес на финално обсъждане и одобрение от Европейската комисия. Количеството квоти, предложени в първия НПРК е 52.8 милиона тона CO₂, а предложеното количество за втория период 2008 - 2012 е 57.9 милиона тона CO₂ средногодишно, където една квота отговаря на разрешение за отделяне на един тон въглероден диоксид.

Всеки участник в ЕСТ получава за всяка календарна година определено количество квоти, които представляват общото количество емисии на CO₂, които могат да бъдат отделяни в атмосферата от дадената инсталация. Ако инсталацията отдели повече CO₂, отколкото и е разпределено, съществува възможността същата инсталация да закупи липсващите квоти от свободния пазар на ЕСТ. От друга страна, инсталациите, които са в състояние да редуцират емисии на CO₂, могат да продават редуцираните квоти в свободния пазар на ЕСТ. По този начин ЕК цели да подsigури икономичен и ефективен начин за редуциране на емисии на CO₂ спрямо задълженията на стра-

Източник: PointCarbon

ните - членки на Европейския съюз, към Протокола от Киото (подписан в Япония през 1997 г.) за редуциране на парникови газове (CO₂, CH₄, N₂O и др.) Към тази система съществуват глоби (100 евро за тон CO₂ в периода 2008 - 2012 г.), в случай че инсталациите надвишат допустимите нива на CO₂.

Първият етап на ЕСТ е действащ от началото на 2005 г., поради което компаниите, които са били активни участници от началото на периода, вече са придобили значителен опит и познания за този пазар. България и Румъния нямат този двегодишен опит, придобит от останалите страни - членки на ЕС. Предполага се, че трябва да измине известно време, докато компаниите в новоприетите страни членки разберат фундаменталните принципи на този нов пазар, което ще им позволи да използват пълноценно неговите възможности.

Самото търгуване на квоти се осъществява на специални електронни платформи, наречени още борси, където

се срещат продавачите и купувачите. Това се осъществява по електронен път чрез интернет. Сделките, при които има едностранно участие на един продавач и един купувач, не са толкова популярни и търгуваните по този начин количества са значително по-малко спрямо борсовата търговия. Платформите за търгуване на квоти най-често се реализират към съществуващи европейски борси за търгуване на енергийни продукти. Такива борси са European Climate Exchange и Climex в Амстердам, European Energy Exchange EEX - Германия, Energy Exchange Austria (EXAA) - Австрия, NordPool - Норвегия. Върху тези платформи продавачите и купувачите на квоти осъществяват „спот“ и „фючърс“ сделки. При „спот“ сделките продавачите обявяват количеството квоти на електронната платформа, както и цената, на която искат да продават. Платформата автоматично сключва сделка, ако се появи търсене от купувач за същото количество при съответно обявената цена. Проце-

Инсталациите, които са в състояние да редуцират емисии на CO₂, могат да продават редуцирани квоти на свободния пазар на Европейската схема за търговия © Reuters

сите, които се осъществяват за тази на пръв поглед бърза операция, не са толкова опростени. В Европейския съюз съществува административна система, чрез която се осъществява трансферът на квоти при тяхната търговия. На национално ниво съществуват държавни организации, които контролират транзакциите на квоти за всеки отделен участник. Отделно в Европейския съюз всички тези отделни държавни организации са свързани с общ регистър Community Independent Transactions Log (CITL).

Освен физическото прехвърляне на квоти на национално ниво, както и чрез CITL, са включени и „клирингови“ организации, които са отговорни за коректното осъществяване на превода на сумите за съответните сделки.

От началото на съществуването си карбоновите търговски платформи вече успяха да привлекат по-големите участници в ЕСТ. Големите енергийни компании като E.ON, RWE, Essent и др. търгуват активно на гореспоменати-

те борси, което осигурява висока ликвидност на търговията.

Голяма част от по-малките компании - участници в ЕСТ, ползват услугите на специализирани брокерски компании, които подпомагат успешния търговски процес на карбоновите борси. По този начин по-малките ЕСТ компании могат успешно да използват всички предимства на вече разработения карбонов пазар. Global Carbon BV е такава специализирана брокерска компания, подпомагаща български участници в ЕСТ при търгуването на квоти.

Към този момент Европейската комисия все още не е одобрила българския НПРК за 2007 г., което се очаква да се случи до края на март тази година. Действителното търгуване на квоти от българските ЕСТ участници може да започне, след като им бъдат създадени собствени регистри, заредени с отпуснатите от правителството и одобрените от ЕК квоти. В България отговорната инстанция за ЕСТ е Изпълнителната агенция към Министерството на

околната среда и водите (МОСВ).

В по-дългосрочна перспектива трябва да се има предвид, че квотите, отпуснати за 2007 г., могат да бъдат търгувани само през тази година, защото първият и вторият период на ЕСТ са разделени един от друг. Поради тази причина при наличие на дефицит или излишък на квоти те могат да бъдат търгувани единствено през 2007 г. Поради бързо намаляващата цена на квотите за 2007 г. е необходимо компанията в случай на излишък да продават квоти, за да използват все още по-високите ценови равнища спрямо нивата, които се очакват за края на календарната година. През последните 2 години цените два пъти стигнаха нива от около 30 евро за тон CO₂, съответно в средата на 2005 г. и в средата на 2006 г., но в момента квотите са търгувани на цени около 4 евро за тон CO₂ при доставки за 2007 г. Някои основни фактори, определящи цените на квотите, са политически, цени на горивата, спекулативни и външна температура. Причината за настоящите ценови равнища е, че квотите, разпределени в държавите - членки на ЕС, са достатъчни да покрият количествата отделен CO₂. Основната задача на ЕК за следващия период 2008 - 2012 г. е да създаде недостиг на квоти в ЕСТ пазара, поради което очакванията са, че за този период цените ще се повишат значително.

Следващите месеци ще бъдат предизвикателство за българските ЕСТ участници поради необходимостта от финализиране на административните процедури и инфраструктура, за да може да започне същинският процес на търговия на квоти. Едно от предизвикателствата ще бъде българските ЕСТ участници да оптимизират ползите от участието им в ЕСТ, задача, в която Global Carbon BV може да изиграе успешна роля чрез опита си в този пазар. Следващите месеци също така ще послужат на българската индустрия да придобие опит за фундаментите и механизмите на този вид търговия. Всичко това ще бъде от полза за по-добрата подготовка на българските ЕСТ участници за периода 2008 г. - 2012 г., защото очакванията са тогава пазарните цени да надхвърлят значително сегашните, което ще има силно отражение върху поведението и развитието на българските компании, засегнати от ЕСТ. ■

Милен МИЛЕВ, управител „Глобал карбон“ - България